

Mensen maken de transitie in Limburg

Intentieverklaring arbeidsmarkt en
scholing bij wijkgerichte aanpak

Intentieverklaring in wijkgerichte aanpak in de provincie Limburg

Nederland werkt aan een nationaal Klimaatakkoord: in 2030 moeten we 49% minder CO₂ uitstoten dan in 1990. De gevolgen van die opgave zullen in elke wijk zichtbaar zijn: huizen moeten worden verduurzaamd, het netwerk verstevigd en er moeten veel meer laadvoorzieningen komen voor elektrisch vervoer.

Duidelijk is dat de verduurzaming van individuele woningen niet snel genoeg gaat. Als we de klimaatdoelen willen halen én betaalbaar willen houden is schaalvergroting en een geregisseerde, gefaseerde aanpak nodig. In het ontwerp Klimaatakkoord wordt de basis gelegd voor een wijkgerichte aanpak. Limburg beschikt inmiddels over twee proeftuinen (Sittard: Het Groene Net en Brunssum: Mijnwater) en de corporaties nemen het voortouw op basis van de startmotor. Voorts hebben Provincie Limburg en de C8 (de acht grootste woningcorporaties in Limburg) in het kader van vorenstaande de handen ineengeslagen met als doel de verduurzaming van de gebouwde omgeving te versnellen middels onder meer kraamkamerprojecten. Dit zijn concrete verduurzamingsprojecten die op enigerlei wijze bijdragen aan een versnelling van de verduurzaming door bijvoorbeeld innovatiewaarde, schaalniveau, type samenwerkingsconstructie en/of bredere toepassings- en uitrolmogelijkheden.

Om de klimaatdoelen te realiseren zijn veel **extra vakkrachten** nodig, die over de juiste vaardigheden beschikken. Nu al is sprake van grote tekorten, die naar verwachting verder zullen oplopen. Het is nodig om méér mensen aan te trekken met aantrekkelijk en veilig werk, goede arbeidsvoorwaarden en perspectief, maar ook om het werk slim te organiseren. Daarbij past een geïndustrialiseerde aanpak, met gerichte technologische en sociale innovatie om de productiviteit en het werkplezier in samenspraak met vakkrachten te verhogen.

Die aanpak vraagt om stimuleren van (intersectorale) mobiliteit en het gericht betrekken en opleiden van werkzoekenden, ook die met een afstand naar werk. Erkenning van reeds verworven competenties (EVC) kan hierbij leiden tot verkorte trajecten. Ook de huidige werkenden en bedrijven kunnen zich veel meer dan nu **blijven ontwikkelen** door een combinatie van onderzoek en responsief onderwijs op maat, dichtbij de praktijk. Door pragmatisch te werken, met de nadruk op doorlopend leren en verbeteren kunnen overheden, bedrijven en kennisinstellingen via de leercurve kwaliteit en productiviteit verhogen. Het is daarbij nodig om over (wijkgerichte) projecten heen lerend vermogen te organiseren, maar ook continuïteit en kwaliteit voor de mensen die daaraan werken.

Op nationaal niveau is hiertoe op 17 april 2019 de intentieverklaring arbeidsmarkt en scholing 'Mensen maken de transitie' getekend. **Deze intentieverklaring heeft als doel** ontwikkeling van vaardigheden, technologie en werkprocessen te verbinden **in een lerende wijkgerichte aanpak, vanuit een hechte samenwerking van bedrijven, werkenden, overheid en de brede onderwijskolom.**

In navolging van deze nationale verklaring hebben samenwerkende partijen in Limburg de intentie om hieraan op de Limburgse schaal opvolging te geven.

Ondergetekenden

1. De Provincie Limburg, vertegenwoordigd door de heer J.P. van den Akker
2. Economische Samenwerking Zuid Limburg, Onderwijs en Arbeidsmarkt, vertegenwoordigd door de heer M. de Beer
3. Techniek Nederland, vertegenwoordigd door mevrouw C. Reiner tevens optredend als vertegenwoordiger van:
 - a. Platform Ketensamenwerking Zuid
4. Bouwend Nederland, vertegenwoordigd door de heer R. Meyboom
5. VISTA college, Techniekcollege Zuid Limburg, vertegenwoordigd door de heer F. van Kampen
6. Gilde opleidingen, vertegenwoordigd Tjeu van de Laar, tevens optredend als vertegenwoordiger van:
 - a. Centrum voor Innovatief Vakmanschap Installatietechniek Limburg
 - b. Centrum voor Innovatief Vakmanschap Gebouwde Omgeving
7. Wonen Limburg, vertegenwoordigd door de heer G. Peeters
8. Bouwbedrijven Jongen B.V., vertegenwoordigd door de heer J. Corten
9. Stichting Zuyd Hogeschool vertegenwoordigd door de heer P. Princen
10. Stichting Fontys, vertegenwoordigd door H. Aarts
11. Stichting ZOwonen, vertegenwoordigd door mevrouw J. Godderij
12. Enexis netbeheer, vertegenwoordigd door de heer J. Mutsaers
13. Limburgse Werkgevers Vereniging, vertegenwoordigd door de heer H. Narinx

Hierna gezamenlijk te noemen: "partijen"

Gelet op

Algemeen

1. In het Klimaatakkoord van Parijs is in 2015 afgesproken de opwarming van de aarde in 2050 te beperken tot ruim onder twee graden Celsius, met het streven deze tot anderhalve graad te beperken. Het Klimaatberaad noemt als doel de uitstoot van broeikasgassen in Nederland in 2030 met ten minste 49 procent terug te dringen ten opzichte van 1990. In de gebouwde omgeving wordt gestreefd naar een CO₂-arme energievoorziening in 2050.
2. Om de klimaatdoelen te behalen én betaalbaar te houden, zijn schaalvergroting, slimme financiering en een geregisseerde, gefaseerde aanpak in wijken nodig. Aan de sectortafel Gebouwde Omgeving van het klimaatberaad is daarom de basis gelegd voor een wijkgerichte aanpak. Woningbouwverenigingen krijgen een rol als 'startmotor'. Daarnaast vinden in Limburg reeds in een tweetal wijken (proeftuinen aardgasvrije wijken) experimenten plaats ter verduurzaming van de gebouwde omgeving en werken de Provincie Limburg en de C8 nauw samen met als doel de verduurzaming van de Limburgse gebouwde omgeving te versnellen. Die drie sporen vormen de opmaat naar een grootschaligere, wijkgerichte aanpak.
3. In februari 2018 hebben de overheden (Rijk, provinciën en gemeenten) afgesproken een "meerjarige programmatische nationale aanpak met Lands dekkende Regionale Energie Strategieën (RES)" uit te voeren. Doel van de RES is om met maatschappelijke partners te komen tot regionaal gedragen keuzes voor de opwekking van duurzame elektriciteit, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de daarvoor benodigde opslag en energie-infrastructuur. In Limburg zijn twee regio's gevormd: Regio Zuid-Limburg en de regio Noord- en Midden-Limburg. Voorts moet elke gemeente uiterlijk eind 2021 een transitievisie warmte vaststellen waarin het tijdspad van verduurzaming per wijk is vastgesteld. De gemeenten krijgen de regie en de woningbouwcorporaties hebben hierin een centrale rol om zo veel mogelijk wijkgerichte uitrol mogelijk te maken.
4. Een geïntegreerde en inclusieve ontwikkeling van vaardigheden, nieuwe technologie en slimme werkprocessen zullen sterk bepalend zijn voor het tempo van de energietransitie in wijken. Het is nodig om méér mensen aan te trekken met aantrekkelijk en veilig werk onder goede voorwaarden en werkplezier, maar ook om het werk slim te organiseren. Daarbij past een geïndustrialiseerde aanpak, met gerichte technologische en sociale innovatie om de productiviteit en het werkplezier in samenspraak met vakkrachten te verhogen rond en in samenspraak met vakkrachten. Dat vraagt om het gericht betrekken en opleiden van werkzoekenden, ook die met een afstand naar werk. Erkenning van reeds verworven competenties (EVC) kan hierbij leiden tot verkorte trajecten. Ook de huidige werkenden en bedrijven moeten zich veel meer dan nu blijven ontwikkelen door responsief onderwijs op maat, dichtbij de praktijk. Bedrijven, gemeenten, UWV, onderwijsinstellingen en Provincie delen het urgentiebesef om de kansen die de huidige arbeidsmarkt biedt op tijd te benutten voor extra en effectieve bemiddeling van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar werk. Dit zal bijdragen aan meer maatschappelijke participatie en economische groei. Dit is goed voor deze mensen en voor de samenleving.

Komen het volgende overeen:

Artikel 1 Doel en ambitie

De gezamenlijke ambitie van partijen is om in te verduurzamen wijken een hechte, lerende samenwerking van hun leden te laten ontstaan. Die samenwerking beoogt per individuele wijk een slimme aanpak te organiseren met voldoende arbeidskrachten, die goed zijn of worden toegerust voor het werk. Over wijken heen is de samenwerking gericht op het organiseren van kennisontwikkeling en continuïteit van werk om de wijkgerichte aanpak voortdurend te kunnen vernieuwen, versnellen en verbeteren.

Het doel van deze intentieverklaring is dat alle partijen in en rond wijken een actieve rol kiezen in die slimme, lerende aanpak rond arbeidsmarkt en scholing. Ook zeggen alle partijen toe de lerende aanpak over wijken heen te faciliteren waar dat kan.

Om die ambitie in de gestelde tijd én op betaalbare wijze te realiseren spannen partijen zich gezamenlijk, als onderdeel van de wijkgerichte aanpak, in voor:

- A. het op wijkniveau verbinden van **leren, werken en innoveren** in de uitvoering van de werkzaamheden die noodzakelijk zijn om de energietransitie door te voeren vanuit een hechte samenwerking van de daar betrokken bedrijven, vakbonden, overheden en de brede onderwijskolom;
- B. het op een inclusieve manier aantrekken van voldoende **nieuwe arbeidskrachten** op wijkniveau met aantrekkelijk en duurzaam werk;
- C. het organiseren van **lerend vermogen over wijken heen**, gericht op het van project naar project vergroten van kennis, productiviteit, kwaliteit en continuïteit.

Bovenstaande aspecten worden in samenhang met elkaar ingezet, te beginnen in de 2 Limburgse proefwijken, kraamkamerprojecten en de Startmotor. Bedrijven, werkenden, overheden en de primaire kennisinstellingen (bij voorkeur mbo, hbo, wo) werken daar nauw samen. Ontwikkeling van technologie, het vak en mensen gaan daarin hand in hand.

Artikel 2 Uitgangspunten

Bij het realiseren van deze ambities hanteren partijen de volgende uitgangspunten:

1. **Partijen** delen kennis, helpen de juiste randvoorwaarden bevorderen en dragen bij aan het wegnemen van in wijken geconstateerde belemmeringen.
2. Activiteiten zijn gericht op een **inclusieve transitie**, met voldoende aandacht voor
 - a. goede arbeidsvoorwaarden, -omstandigheden en -verhoudingen (binnen een cao), waaronder aandacht voor veilig en verantwoord (leren) werken,
 - b. het door een passend leeraanbod aantrekken van werkzoekenden, ook die met een afstand naar werk,
 - c. tijdige opleiding en begeleiding, gericht op duurzame inzetbaarheid gedurende een project.
3. Partijen zoeken bij de uitvoering van deze intentieverklaring **aansluiting bij bestaande samenwerkingen tussen publieke en private organisaties**. De partijen gebruiken waar mogelijk de infrastructuur die is opgebouwd met de

- Centra voor Innovatief Vakmanschap (mbo), de Stichting BLEI (mbo, ondergrondse infra), de Centres of Expertise (hbo) en de 4TU (wo).
4. **Fasering** is belangrijk. Op de korte termijn is het vinden en kwalificeren van nieuwe arbeidskrachten via zijinstroom urgent en noodzakelijk, op de langere termijn is een grotere instroom uit initiële opleidingen nodig. Om de kwantitatieve, kwalitatieve en regionale mismatches op de arbeidsmarkt duurzaam te verminderen is het nodig om arbeidsperspectief, aantrekkelijk werk onder goede arbeidsvoorwaarden en voortdurende ontwikkeling van mensen en bedrijven te organiseren.
 5. Om de kosten van verduurzaming van woningen en gebouwen te verlagen zal schaalvergroting alleen niet voldoende zijn. Het is aanvullend nodig voortdurend gezamenlijk (overheid, bedrijven, onderwijs, vakbonden) te werken aan verhoging van de productiviteit door een meer geïndustrialiseerde aanpak, met aandacht voor **technologische en sociale innovatie**, mensgerichte technologie en een leven lang ontwikkelen. Het lerend vermogen in de wijkgerichte aanpak zal mede daarop gericht moeten zijn.
 6. In de samenwerking handelen partijen met inachtneming van de geldende wet- en regelgeving, onder meer met betrekking tot privacy en gegevensbescherming.

Artikel 3 Werkwijze

3.1 Leren, werken en innoveren

Samenwerking in wijken

1. Partijen brengen deze intentieverklaring tot uitvoering in de vorm van een fieldlab. Hierin worden locaties en projecten ondergebracht waar uitvoerende partijen (bedrijven, vakbonden, onderwijs, lokale overheid, werkenden) gericht samenwerken aan een goede verbinding tussen leren, werken en innoveren.
2. Partijen maken afspraken over een goede verbinding tussen de verduurzamingsopgave en onderwijs/onderzoek. Dat komt tot uitdrukking in afspraken over:
 - a. het aantal opleidings- en stageplekken dat nodig is voor een goede kruisbestuiving met onderwijs en onderzoek;
 - b. bij-, om- en nascholing van medewerkers met als doel hun duurzame inzetbaarheid te vergroten. Medewerkers worden actief betrokken bij de wijze waarop dit ingericht wordt;
 - c. actieve betrokkenheid van docenten vanuit mbo-hbo-wo, waarbij vorm en inhoud wordt gegeven aan o.a. 'teach the teacher' trajecten.
3. Partijen streven ernaar, dat (proef)wijken zo goed mogelijk zijn aangesloten op een fysieke ontwikkel- en testomgeving (zoals tech hubs).
4. Onderdeel van de fieldlab-benadering is de vorming van een advies- en consultancyfunctie, waarbij alle aanwezige deskundigheid op verschillende niveaus en door verschillende partijen (op aanvraag en proactief) wordt ingezet.

Onderwijs op maat

5. De deelnemende onderwijsinstellingen geven op basis van nieuwe inzichten vorm en inhoud aan de ontwikkeling van het initiële en post-initiële onderwijs en op de wijze waarop het onderwijs nieuwe (technologische) ontwikkelingen ondersteunt. Dit vraagt trajecten met maatwerk in inhoudelijke ontwikkeling en uitvoering (passend bij de doelgroep) van de curricula alsmede flexibiliteit in de programmering.

6. Deelnemende onderwijsinstellingen werken samen met het oog op betere afstemming en onderlinge samenwerking op onderzoek en onderwijsontwikkeling. Ervaringen in de praktijk worden zodoende snel door vertaald naar vernieuwingen van technologieën, processen en vaardigheden. Hierbij wordt aangesloten bij de programmering van het Bouw Techniek Innovatie Centrum (BTIC) van de nationale Bouwagenda.
7. Deelnemende onderwijsinstellingen actualiseren doorlopend hun onderwijs zodat de uitstroom een leidende rol kan hebben bij de toepassing van nieuwe inzichten, werkwijzen en technologieën, bijv. zoals in het afgelopen decennium m.b.t. Bouw Informatie Modellen (BIM).
8. Deelnemende onderwijsinstellingen werken samen aan doorlopende leerlijnen en een samenhangende visie op de benodigde ontwikkelingen in praktijk, onderwijs en opleidingen (bijvoorbeeld door curriculumvergelijking en teach the teacher-trajecten).
9. Partijen spannen zich in om (via de betrokken bedrijven en werkenden) een bijdrage te leveren aan de realisatie van onderwijs op maat. Zij dragen bij aan het mede in samenwerking met de kennisinstellingen, de opleidingsbedrijven en andere partners realiseren van hybride leeromgevingen en onderzoeken ook mogelijkheden voor inzet van hybride docenten.
10. Deelnemende partijen uit het bedrijfsleven creëren (via betrokken vertegenwoordigers van het bedrijfsleven) voldoende mogelijkheden voor de werknemers om adequate scholing en/of training op maat te volgen. Deze scholing en/of training vindt zo veel mogelijk op de werkplek plaats.
11. Partijen stimuleren dat ook voor werkzoekenden in de wijk/regio gekeken wordt naar passende scholing, training of een opleiding.

3.2 Nieuwe arbeidskrachten en mobiliteit

1. Partijen maken bij de verduurzaming van wijken afspraken over hoe studenten, werkenden en werkzoekenden aan informatie kunnen komen over leer- en/of arbeidsplaatsen.
2. Partijen stimuleren via de betrokken bedrijven of vertegenwoordigers van bedrijven nieuwe vakkrachten door hen een baan-/werkgarantie te bieden, indien zij een mbo-opleiding in relatie tot klimaattechniek of andere relevante opleidingen in de Bouw en Techniek met goed gevolg doorlopen.
3. De partijen dragen bij aan het creëren van kansen voor alle werkzoekenden:
 - a. Partijen creëren via de betrokken bedrijven kansen voor mensen die niet vanzelf aan het werk komen of nog geen startkwalificatie hebben.
 - b. Partijen maken via de betrokken gemeenten in de nabijheid van een project(wijk) met betrokken werkgevers afspraken over de inzet van uitkeringsgerechtigden, waarbij zij zich zullen inspannen om voldoende geschikte kandidaten voor te dragen om arbeidsplekken te vervullen, waarbij het betreffende werk dienstig is aan het doel van deze intentieverklaring.
 - c. Partijen stimuleren het UWV en betrokken gemeenten om met de betrokken bedrijven afspraken over het vervullen van leer- en/of werkplekken middels de inzet van WW-gerechtigden.

3.4 Leren over wijken heen

1. Partijen spannen zich in om te leren van ervaringen en wijken om daarmee de aanpak in volgende wijken te kunnen vernieuwen, versnellen en verbeteren. Dit doen zij door:
 - a. kennis te verzamelen over het verloop van de wijkgerichte aanpak aan de hand van een gezamenlijke kennisopgave;
 - b. daaruit lessen te trekken én te delen over projecten heen;
 - c. tot gerichte voorstellen te komen om de wijkgerichte aanpak te verbeteren en eventuele belemmeringen weg te nemen.
2. Partijen formuleren bij de aanvang van een project niet alleen een adequate aanpak en planning voor de verduurzaming, maar maken ook afspraken om de wijkgerichte aanpak te versnellen en te innoveren, waarbij de projectpartijen gebruik kunnen maken van voorstellen en leerervaringen die de partijen hen aandragen.

Artikel 4 Looptijd en fasering

Inwerkingtreding en looptijd

1. Deze intentieverklaring treedt in werking met ingang van de dag waarop ondertekening door alle Partijen heeft plaatsgevonden met een looptijd van twee jaren, waarna deze met instemming van Partijen verlengd kan worden met een nader door partijen vast te stellen termijn.
2. Elk der partijen is te allen tijde gerechtigd tussentijds uit te treden zonder tot enigerlei kosten- en of schadevergoeding jegens de andere partijen gehouden te zijn. Uittreding geschiedt door schriftelijke opzegging aan de andere partijen, met inachtneming van een opzegtermijn van twee maanden.
3. Partijen starten direct na inwerkingtreding van deze intentieverklaring met de uitvoering van alle in deze intentieverklaring genoemde afspraken. Platform Ketensamenwerking Zuid zal hiertoe in 2019 een aantal werkbijeenkomsten organiseren waar praktijk, competentieontwikkeling en thema's arbeidsmarkt en scholing bij elkaar gebracht worden. Tevens wordt een Plan van aanpak opgesteld in samenwerking met provincie en overige partijen op basis waarvan de effectuering van het Fieldlab gaat plaatsvinden.

Artikel 5 Toetreding nieuwe partijen

Toetreding tot deze intentieverklaring is mogelijk voor relevante derde partijen. Die kunnen daartoe een verzoek doen aan Platform Ketensamenwerking Zuid, optredend als penvoerder van deze overeenkomst. Alle bepalingen opgenomen in deze intentieverklaring zijn onverkort van toepassing voor de toetredende partij.

Artikel 6 Aard van deze intentieverklaring

1. Alle verplichtingen opgenomen in deze intentieverklaring zijn inspanningsverplichtingen. Partijen komen overeen dat de nakoming van deze afspraken niet in rechte afdwingbaar is.
2. Partijen zijn jegens elkaar niet aansprakelijk voor welke schade of kosten dan ook voortvloeiende uit dan wel anderszins verband houdende met (een tekortkoming in de nakoming van verplichtingen uit) deze intentieverklaring.

Artikel 7 Slotbepalingen

1. Partijen zijn gerechtigd om van deze intentieverklaring mededelingen te doen aan derden en dit openbaar te maken.
2. Alle initiatieven in het kader van de afspraken zoals vastgelegd in deze intentieverklaring, zullen in de uitwerking daarvan worden getoetst aan de toepasselijke (Europese) wet- en regelgeving, zoals aanbestedingswet- en regelgeving, mededingingswet- en regelgeving, wet- en regelgeving op het gebied van staatssteun en technisch normen en voorschriften.
3. Is of wordt deze intentieverklaring gedeeltelijk ongeldig, dan blijven de overige afspraken van kracht. Partijen zullen het ongeldige gedeelte zoveel mogelijk vervangen door bepalingen die wel geldig zijn.
4. Elke partij kan de andere partijen schriftelijk verzoeken deze intentieverklaring te wijzigen. Wijzigingen zijn slechts rechtsgeldig indien deze door alle partijen zijn ondertekend.

Artikel 8 Toepasselijk recht

Op deze intentieverklaring is uitsluitend Nederlands recht van toepassing.

Ondertekening

Aldus overeengekomen en in 13-voud ondertekend te Maastricht, 14 mei 2019

1. De Provincie Limburg, vertegenwoordigd door de heer J.P. van den Akker

2. Economische Samenwerking Zuid Limburg, Onderwijs en Arbeidsmarkt, vertegenwoordigd door de heer M. de Beer

3. Techniek Nederland, vertegenwoordigd door mevrouw C. Reiner tevens optredend als vertegenwoordiger van:
 - a. Platform Ketensamenwerking Zuid

4. Bouwend Nederland, vertegenwoordigd door de heer R. Meyboom

5. VISTA college, Techniekcollege Zuid Limburg, vertegenwoordigd door de heer F. van Kampen

6. Gilde opleidingen, vertegenwoordigd Tjeu van de Laar, tevens optredend als vertegenwoordiger van:
 - a. Centrum voor Innovatief Vakmanschap Installatietechniek Limburg
 - b. Centrum voor Innovatief Vakmanschap Gebouwde Omgeving

7. Wonen Limburg, vertegenwoordigd door de heer G. Peeters

8. Bouwbedrijven Jongen B.V., vertegenwoordigd door de heer J. Corten

9. Stichting Zuyd Hogeschool vertegenwoordigd door de heer P. Princen

10. Stichting Fontys, vertegenwoordigd door de heer H. Aarts

11. Stichting ZOwonen, vertegenwoordigd door mevrouw J. Godderij

12. Enexis netbeheer, vertegenwoordigd door de heer J. Mutsaers

13. Limburgse Werkgevers Vereniging, vertegenwoordigd door de heer H. Narinx